

**แนวทางพัฒนาการจัดการศึกษาตามหลักสูตรระยะสั้นของสถานศึกษาสังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัดตาก**

**Educational Development Guidance for School's Short Term Curriculum
Under tak the Office of Vocational Educational Commission**

ฉันทนา บุญจริง¹ ดร.สามารถ กมขุนทด¹ และผู้ช่วยศาสตราจารย์สุรัชย์ โกศิตะกุล¹

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางพัฒนาการจัดการศึกษาตามหลักสูตรระยะสั้นของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัดตาก กลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัดตาก ในปีการศึกษา 2550 จำนวนทั้งสิ้น 149 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการจัดการศึกษาตามหลักสูตรระยะสั้นของสถานศึกษาในภาพรวมและรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านการวางแผนการจัดการศึกษาหลักสูตรระยะสั้น 2) ปัญหาการจัดการศึกษาตามหลักสูตรระยะสั้นของสถานศึกษา ในภาพรวมและรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านการวางแผน การจัดการศึกษาหลักสูตรระยะสั้น 3) แนวทางพัฒนาการจัดการศึกษาตามหลักสูตรระยะสั้นของสถานศึกษา ด้านการวางแผนการ ควรมีการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของสังคม ชุมชน และท้องถิ่นที่มีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ด้านการดำเนินงาน ควรมีการนำหลักสูตรระยะสั้น (ฉบับร่าง) ไปทดลองใช้ ด้านการประเมินผล มีการประเมินเอกสารหลักสูตร ภาษาที่ใช้ควรมีความสอดคล้องเหมาะสม สื่อให้เข้าใจและมีความชัดเจนในการนำไปสู่ การปฏิบัติหรือไม่ ด้านการปรับปรุง มีการจัดทำหลักสูตรระยะสั้นฉบับที่ผ่านการปรับปรุงแล้วให้สมบูรณ์

คำสำคัญ : การพัฒนาการจัดการศึกษา, หลักสูตรระยะสั้น, สถานศึกษา, สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัดตาก

¹สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
E-mail : chamt-hana@hotmail.com

Abstract

The purposes of this research were to study the conditions, the problems and the development guidance of school's short term curriculum under Tak the office of vocational education commission. The samples consisted of 149 administrators and teachers under Tak the office of vocational education commission in the academic year 2007. The research instruments were a questionnaire and interview. The data was analyzed using percentage, mean and standard deviation. The research findings were as follows: 1) The condition of schools' short term curriculum perspective and each aspect was considered in high level in planning. 2) The problem of schools' short term curriculum perspective and under each aspect was considered in medium level in planning. 3) The development guidance of schools' short term curriculum were as follows : For planning, it was found that schools should analyze community's data. For the operation, it schools should try out the curriculum. For the evaluation, it schools should evaluate curriculum document. For the improvement, it schools should complete the improved curriculum.

Keywords : Educational Development, Short Term Curriculum, TAK the Office of Vocational Education Commission

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในปัจจุบัน มีการขยายตัวอย่างรวดเร็ว และเปลี่ยนแปลงไปสู่ความเป็นเทคโนโลยีสมัยใหม่มากยิ่งขึ้น ทั้งด้านอุตสาหกรรมและการบริการ ทำให้ตลาดแรงงานมีความต้องการแรงงานระดับพื้นฐานที่มีทักษะวิชาชีพในอัตราที่สูงขึ้น เพื่อเพิ่มคุณภาพในการผลิตแข่งขันกับตลาดต่างประเทศ การเปลี่ยนแปลงและความต้องการดังกล่าวย่อมมีผลกระทบต่อสภาพของตลาดแรงงาน ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการจัดการอาชีวศึกษาของประเทศ ที่จะต้องมีการพัฒนารูปแบบและวิธีการให้สามารถจัดการศึกษาเพื่อผลิตคนระดับกลางที่มีความรู้ ความสามารถ มีทักษะและประสบการณ์ที่เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานและการประกอบอาชีพอิสระอย่างแท้จริง (กรมอาชีวศึกษา, 2541, หน้า 3)

การจัดการอาชีวศึกษาระบบหลักสูตรระยะสั้น เป็นการดำเนินงานตามนโยบายของกรมอาชีวศึกษา และนโยบายการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวง

ศึกษาธิการ โดยให้ความสำคัญกับการจัดอาชีวศึกษาระบบหลักสูตรระยะสั้น เพื่อการพัฒนากำลังคนของประเทศให้มีความรู้ ความสามารถและมีคุณธรรมในการประกอบอาชีพ ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 หมวดที่ 3 ระบบการศึกษา มาตราที่ 20 การจัดการอาชีวศึกษา การฝึกอบรมวิชาชีพหลักสูตรระยะสั้น ทั้งนี้ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการอาชีวศึกษาและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2544, หน้า 16) และการจัดการศึกษาระบบหลักสูตรระยะสั้นนี้ยังสอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2535 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 - 10 (พ.ศ. 2545 - 2549 และ 2550 - 2555) ที่มุ่งเน้นพัฒนาศักยภาพของคนไทยทุกคนอย่างเท่าเทียมกันในด้านการพัฒนาสติปัญญา ทักษะและฝีมือแรงงาน ให้ก้าวหน้าเทคโนโลยีและความเจริญในยุคโลกาภิวัตน์เพื่อผลิตและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ให้เป็นแรงงานที่มีฝีมือ มีความรู้ ทักษะในสาขาวิชาชีพ สามารถพัฒนางานพัฒนา

ตนเอง ให้ตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน อย่างสอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจและสังคม

ในการพัฒนาหลักสูตรระยะสั้นในสถานศึกษาด้านวิชาชีพในจังหวัดตาก ให้เป็นองค์การเรียนรู้และการให้บริการด้านหลักสูตรระยะสั้นจึงเป็นหัวใจของการปฏิรูปการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาและเป็นการดำเนินการตามบทบัญญัติแห่งพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 ในหมวดที่ 3 เรื่องการบริหารราชการเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ มาตรา 11 กำหนดไว้ว่า “ส่วนราชการมีหน้าที่พัฒนาความรู้ในส่วนราชการ เพื่อให้มีลักษณะเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ โดยต้องรับข้อมูลข่าวสารและสามารถประมวลผลความรู้ในด้านต่างๆ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติราชการได้อย่างถูกต้องรวดเร็ว และเหมาะสมกับสถานการณ์รวมทั้งต้องส่งเสริมและพัฒนาความรู้ความสามารถ สร้างวิสัยทัศน์ และปรับเปลี่ยนทัศนคติของข้าราชการในสังกัดให้เป็นบุคคลที่มีประสิทธิภาพและมีการเรียนรู้ร่วมกัน” ซึ่งจะเห็นได้ว่าสถานศึกษาในส่วนราชการได้ถูกบังคับให้เป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ตามกฎหมายโดยต้องรับข้อมูลข่าวสาร และสามารถประมวลผลความรู้ในด้านต่างๆ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติราชการให้ถูกต้องมีประสิทธิภาพที่ดี เหมาะสมกับสถานการณ์

สำหรับอาชีวศึกษาจังหวัดตากนั้นจากการศึกษาพบว่ายังไม่พบข้อมูลจากการวิจัย ในเรื่องแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาหลักสูตรระยะสั้นของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาแต่อย่างใดหรือมีการบริหารงานการพัฒนาหลักสูตรไปถึงขั้นตอนใด ได้ผลดีอย่างไรบ้าง ซึ่งในการพัฒนาการจัดการศึกษาหลักสูตรระยะสั้นนั้นมีความจำเป็นอย่างมากเพราะเป็นการมุ่งเน้นพัฒนาหลักสูตรเพื่อให้สอดคล้องกับแนวคิดการปฏิรูป

การศึกษาที่มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสนองตอบความต้องการของผู้เรียนและชุมชนอย่างแท้จริง เพื่อให้เกิดความสอดคล้องในสภาพชีวิตความเป็นอยู่จริงในชุมชนของผู้เรียน ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นครุวิชาการได้เล็งเห็นถึงความสำคัญและความจำเป็นที่อาชีวศึกษาจังหวัดตากต้องมีการพัฒนาการจัดการศึกษาหลักสูตรระยะสั้นของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาให้สอดคล้องและบรรลุตามความมุ่งหมายของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ทำการศึกษาเกี่ยวกับ สภาพปัญหา และแนวทาง พัฒนาการจัดการศึกษาหลักสูตรระยะสั้นของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาเพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการศึกษาหลักสูตรระยะสั้นของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงขึ้นตามความมุ่งหมายของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการจัดการศึกษาตามหลักสูตรระยะสั้นของสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดตาก
2. เพื่อศึกษาปัญหาการจัดการศึกษาตามหลักสูตรระยะสั้นของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดตาก
3. เพื่อหาแนวทางพัฒนาการจัดการศึกษาตามหลักสูตรระยะสั้นของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดตาก

วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการศึกษาหลักสูตรระยะสั้นของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดตาก

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ใช้การศึกษาจากประชากรผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัดตาก ในปีการศึกษา 2550 ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา 14 คน และครูผู้สอนจำนวน 135 คน รวมทั้งสิ้น 149 คน โดยศึกษาจากประชากรทั้งหมด เครื่องมือที่ใช้ในวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการจัดการศึกษาหลักสูตรระยะสั้นของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดตาก แบ่งออกเป็น 3 ตอน การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยแจกแบบสอบถามด้วยตนเองและเก็บแบบสอบถามด้วยตนเองทั้งหมด การวิเคราะห์ข้อมูลใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อหาสถิติพื้นฐานความถี่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาหลักสูตรระยะสั้นของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดตาก

ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ 17 คน มีคุณสมบัติเป็นบุคลากรทางการศึกษา ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา และบุคลากรทางการศึกษาในมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร มีวุฒิการศึกษาตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไป มีความรู้ความเชี่ยวชาญ และมีประสบการณ์การทำงานด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาและหลักสูตรระยะสั้นของสถานศึกษาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เป็นแบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ผู้วิจัยดำเนินการรวบรวมข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญ โดยผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการสัมภาษณ์ผู้มีความรู้ความสามารถและมีประสบการณ์ในการพัฒนาหลักสูตรระยะสั้นสถานศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการจัดการศึกษาหลักสูตรระยะสั้นของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัดตาก และวิเคราะห์ข้อมูลนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์เนื้อหา สรุปและแจกแจงความถี่แล้วนำเสนอผลการวิเคราะห์เพื่อรวบรวมเป็นแนวทางการจัดการศึกษาหลักสูตรระยะสั้นของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาต่อไป

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาสภาพการจัดการศึกษาหลักสูตรระยะสั้นของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดตาก พบว่า

1. ผลการศึกษาสภาพการจัดการศึกษาหลักสูตรระยะสั้นของสถานศึกษา สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัดตาก ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านการวางแผนการจัดการศึกษาหลักสูตรระยะสั้น รองมา คือ ด้านการประเมินผลการใช้หลักสูตรระยะสั้น และด้านการปรับปรุงหลักสูตรระยะสั้น

2. ผลการศึกษาสภาพการจัดการศึกษาหลักสูตรระยะสั้นของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัดตาก ในรายด้านพบว่า

2.1 ด้านการวางแผนการจัดการศึกษาหลักสูตรระยะสั้น พบว่า สภาพการจัด การศึกษาหลักสูตรระยะสั้นของสถานศึกษา ในภาพรวมมี

ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ คัดเลือกเนื้อหาวิชาที่ต้องการนำมาให้ผู้เรียนได้ศึกษาที่ตรงกับวัตถุประสงค์ รongมา คือ มีการกำหนดจุดประสงค์ของหลักสูตรระยะสั้นที่ชัดเจน และจัดเนื้อหาสาระโดยคำนึงถึงความต่อเนื่องและความยากง่ายของเนื้อหา

2.2 ด้านการดำเนินงานจัดการศึกษาหลักสูตร ระยะสั้น พบว่า สภาพการจัดการศึกษาหลักสูตรระยะสั้นของสถานศึกษา ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ วิธีการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยใช้วิธีที่หลากหลาย เน้นการเรียนการสอนแบบบูรณาการและการเรียนการสอนตามสภาพจริง รongมา คือ ใช้สื่อการเรียนรู้ ที่มีความหลากหลาย และเอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน

2.3 ด้านการประเมินผลการใช้หลักสูตรระยะสั้น พบว่าสภาพการจัดการศึกษาหลักสูตรระยะสั้นของสถานศึกษา ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ประเมินสัมฤทธิ์ผลในการเรียนของนักเรียนหลังจากได้ศึกษาหลักสูตรระยะสั้นทั้งสัมฤทธิ์ผลทางวิชาการ ได้แก่ ความรู้ความสามารถในการวิชาการที่เรียน และสัมฤทธิ์ผลที่ไม่ใช่ทางวิชาการ ได้แก่บุคลิกภาพ ความรับผิดชอบ ความสามัคคี ความซื่อสัตย์ รongมา คือ กำหนดขั้นตอนและช่วงเวลาในการดำเนินการประเมินผลการใช้หลักสูตรระยะสั้น และแต่งตั้งคณะทำงานประเมินผลการพัฒนาหลักสูตรระยะสั้นอย่างเป็นทางการ และมีการกำหนดขอบข่ายหน้าที่รับผิดชอบของผู้ประเมินผลอย่างชัดเจน

2.4 ด้านการปรับปรุงหลักสูตรระยะสั้น พบว่า สภาพการจัดการศึกษาหลักสูตรระยะสั้นของสถานศึกษา ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด

3 อันดับแรก ได้แก่ จัดทำสรุปผลการประเมินการใช้หลักสูตรระยะสั้นทั้งระบบ รongมา คือ แต่งตั้งคณะทำงานพัฒนาหลักสูตรระยะสั้นอย่างเป็นทางการ และมีการกำหนดขอบข่ายหน้าที่รับผิดชอบของผู้ประเมินผลอย่างชัดเจน และมีกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลการประเมินผลการพัฒนาหลักสูตรระยะสั้น

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาปัญหาการจัดการศึกษาหลักสูตรระยะสั้นของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัดตาก พบว่า

1 ปัญหาการจัดการศึกษาหลักสูตรระยะสั้นของสถานศึกษา ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านการวางแผนการจัดการศึกษาหลักสูตรระยะสั้น รongมา คือ ด้านการดำเนินงานจัดการศึกษาหลักสูตรระยะสั้น และด้านการประเมินผลการใช้หลักสูตรระยะสั้นและด้านการปรับปรุงหลักสูตรระยะสั้น

2 ผลการศึกษาปัญหาการจัดการศึกษาหลักสูตรระยะสั้นของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัดตาก ในรายด้านพบว่า

2.1 ด้านการวางแผนการจัดการศึกษาหลักสูตรระยะสั้น ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ คณะทำงานพัฒนาหลักสูตรระยะสั้นบางคนยังไม่มี ความชำนาญและความสามารถในการจัดทำหลักสูตรระยะสั้น รongมา คือ การแต่งตั้งคณะทำงานพัฒนาหลักสูตรระยะสั้นล่าช้าไม่ทันต่อเหตุการณ์ และกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของสังคม ชุมชน และท้องถิ่นที่มีการเปลี่ยนแปลงขาดความน่าเชื่อถือ

2.2 ด้านการดำเนินงานจัดการศึกษาหลักสูตรระยะสั้น ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ย ค่าเฉลี่ย

อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาในรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ การสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรและการใช้หลักสูตรให้กับครูผู้สอนก่อนนำหลักสูตรระยะสั้นไปใช้ ไม่ชัดเจน รองลงมา คือ การประเมินผลการใช้หลักสูตรระยะสั้น (ฉบับร่าง) ระหว่างการทดลองใช้ไม่ครอบคลุม และสื่อการเรียนรู้ไม่เพียงพอและไม่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน และไม่ให้ความสำคัญกับการประเมินเอกสารหลักสูตร ที่สร้างขึ้นว่าเหมาะสมกับผู้เรียน กลุ่มเป้าหมายและสามารถสนองความต้องการของผู้เรียน ความครอบคลุม และความถูกต้องตามหลักการพัฒนาหลักสูตรหรือไม่

2.3 ด้านการประเมินผลใช้หลักสูตรระยะสั้น ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ย อยู่ระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาในรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับ ได้แก่ ไม่ให้ความสำคัญกับการประเมินเอกสารหลักสูตร ภาษาที่ใช้ว่ามีความสอดคล้องเหมาะสม สื่อให้เข้าใจและมีความชัดเจนในการนำไปสู่การปฏิบัติหรือไม่ รองลงมา คือ การกำหนดขั้นตอน และช่วงเวลาในการดำเนินการประเมินผล การใช้หลักสูตรระยะสั้นไม่เป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้ และคณะทำงานประเมินผลการพัฒนาหลักสูตรระยะสั้นบางท่านขาดความชำนาญเฉพาะด้าน

2.4 ด้านการปรับปรุงหลักสูตรระยะสั้น พบว่า ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาในรายข้อ พบว่า ทุกข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ การแต่งตั้งคณะทำงานพัฒนาหลักสูตรระยะสั้น อย่างเป็นทางการ มีความล่าช้า และการกำหนดขอบข่ายหน้าที่รับผิดชอบของผู้ประเมินผลไม่ชัดเจน รองลงมา ได้แก่ กระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลการประเมินผล การพัฒนาหลักสูตรระยะสั้นไม่เป็นไปตามขั้นตอน และการจัดทำสรุปผลการประเมินการใช้หลักสูตรระยะสั้น ทั้งระบบขาดความชัดเจน

ตอนที่ 3 แนวทางพัฒนาการจัดการศึกษาหลักสูตรระยะสั้นของสถานศึกษาสังกัด สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัดตาก ผู้วิจัยได้ดำเนินการสัมภาษณ์ ผู้ที่มีประสบการณ์ในการจัดการศึกษาหลักสูตรระยะสั้นของสถานศึกษา สรุปผลการสัมภาษณ์และวิเคราะห์ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. แนวทางพัฒนาการจัดการศึกษาหลักสูตรระยะสั้นของสถานศึกษาสังกัด สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัดตาก ในด้านการวางแผนการจัดการศึกษาหลักสูตรระยะสั้น

1.1 ควรวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของสังคม ชุมชน และท้องถิ่นที่มีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม

1.1.1 ควรมีการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของสังคม ชุมชน และท้องถิ่นให้กว้างขวาง และละเอียดมากขึ้น

1.1.2 ควรจัดคณะทำงานในการสำรวจข้อมูลของสังคม และชุมชนท้องถิ่น เพื่อการวิเคราะห์หาเหตุปัจจัยที่ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม

1.1.3 ควรมีการสำรวจข้อมูลพื้นฐานและความต้องการของชุมชน พร้อมทั้งปรับให้มีความเป็นปัจจุบัน อยู่เสมอ

1.2 ศึกษาขอบข่ายของสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ต่าง ๆ อย่างเข้าใจ

1.2.1 สร้างทีมงานเพื่อศึกษาขอบข่ายสารของสาระ และมาตรฐานการเรียนรู้ต่าง ๆ ให้ละเอียดและชัดเจน

- 1.2.2 ควรมีการศึกษากรอบของหลักสูตร ตลอดจนสาระการเรียนรู้มาตรฐานการเรียนรู้ จุดประสงค์ของหลักสูตร และสอดคล้องกับความสามารถหรือพื้นฐานของกลุ่มเป้าหมาย
 - 1.2.3 ควรกำหนดขอบข่ายให้ตรงกับช่วงชั้นเพื่อให้เหมาะสมกับระดับทักษะ ความสามารถวัย และความต้องการของผู้เรียน
 - 1.3 คณะทำงานพัฒนาหลักสูตรระยะสั้นบางคนยังไม่มี ความชำนาญและความสามารถในการจัดทำหลักสูตรระยะสั้น
 - 1.3.1 จัดประชุมอบรมสัมมนาเชิงปฏิบัติการ เพื่อให้ความรู้ความเข้าใจ
 - 1.3.2 ควรมีการสนับสนุนให้บุคลากรได้มีโอกาสเข้ารับการฝึกอบรมการจัดทำหลักสูตรระยะสั้น และศึกษาดูงานจากหน่วยงานอื่น
 - 1.3.3 ควรจัดอบรมคณะทำงานอย่างจริงจังและต้องพัฒนาอย่างสม่ำเสมอ
 - 1.4 ปฏิทินการทำงานขาดความชัดเจนเกี่ยวกับขั้นตอน กระบวนการในการพัฒนาหลักสูตรระยะสั้น
 - 1.4.1 จัดประชุมผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายเพื่อร่วมกันจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี และปฏิทินการปฏิบัติงานที่สอดคล้องกับทุกฝ่าย เพื่อความชัดเจนและถูกต้อง
 - 1.4.2 จัดประชุมผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายเพื่อร่วมกันจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี และปฏิทินการปฏิบัติงานที่สอดคล้องกับทุกฝ่าย เพื่อความชัดเจนและถูกต้อง
 - 1.4.3 ควรจัดทำปฏิทินให้เป็นมาตรฐานและกำหนดขั้นตอนให้ชัดเจน
2. แนวทางพัฒนาการจัดการศึกษาหลักสูตรระยะสั้นของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัดตาก ในด้านการดำเนินงานจัดการศึกษาหลักสูตรระยะสั้น สามารถสรุปได้ดังนี้
- 2.1 นำหลักสูตรระยะสั้น (ฉบับร่าง) ไปทดลองใช้
 - 2.1.1 ควรให้ผู้สอนมีส่วนร่วมพิจารณาความเหมาะสมของหลักสูตรและสร้างความเข้าใจในการใช้แก่ผู้เกี่ยวข้อง
 - 2.1.2 ควรนำหลักสูตรไปทดลองใช้กับกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการพัฒนา
 - 2.1.3 ควรแต่งตั้งคณะทำงานในการนำหลักสูตรระยะสั้นไปทดลองใช้จริงเพื่อนำมาสรุปผลการนำไปใช้ให้ชัดเจน
 - 2.2 ประเมินผลการใช้หลักสูตรระยะสั้น (ฉบับร่าง) ระหว่างการทดลองใช้
 - 2.2.1 ควรเน้นการประเมินประสิทธิภาพในการเรียนรู้ของกลุ่มเป้าหมาย
 - 2.2.2 ควรประเมินจากการทดลองใช้หลายครั้งจาก

กลุ่มเป้าหมายที่มีความ
คล้ายคลึงกัน

2.2.3 ควรจัดหลักสูตรระยะสั้น
ให้เหมาะสมกับความ
ต้องการของประชาชน
แต่ละแห่ง

2.3 งบประมาณและสิ่งอำนวยความสะดวกในการดำเนินงานตามแผนการจัดการศึกษา
หลักสูตรระยะสั้นไม่เพียงพอ

2.3.1 ควรมีการจัดทำแผน
งบประมาณและสิ่งอำนวยความสะดวกให้เพียงพอต่อ
การดำเนินงาน และบรรจุ
อยู่ในแผนปฏิบัติการ ประจำปี
ของสถานศึกษา

2.3.2 ควรจัดหาแหล่งงบประมาณ
ให้เพียงพอกับความต้องการ
ของชุมชน

2.3.3 ควรมีการจัดทำแผนงบ
ประมาณและสิ่งอำนวยความสะดวกในการดำเนิน
งานตามแผนการจัดการ
ศึกษาหลักสูตรระยะสั้น
ไว้ล่วงหน้า

2.4 การสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับ
หลักสูตรและการใช้หลักสูตรให้กับครูผู้สอน ก่อนนำ
หลักสูตรระยะสั้นไปใช้ไม่ชัดเจน

2.4.1 ควรมีการชี้แจง แนะนำ
หลักสูตร และแนวปฏิบัติ
ในการใช้หลักสูตรระยะสั้น
แก่ครูผู้สอน

2.4.2 ควรจัดการอบรมให้กับ
ครูผู้สอนเกี่ยวกับการใช้
หลักสูตรตามวัตถุประสงค์

2.4.3 ควรจัดทำแนวปฏิบัติใน
การนำหลักสูตรระยะสั้นเพื่อ
ให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน

3 แนวทางพัฒนาการจัดการศึกษา
หลักสูตรระยะสั้นของสถานศึกษา สังกัด สำนักงาน
คณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัดตาก ในด้าน
การประเมินผลการใช้หลักสูตรระยะสั้น สามารถ
สรุปได้ดังนี้

3.1 ประเมินเอกสารหลักสูตรภาษา
ที่ใช้ว่ามีความสอดคล้องเหมาะสม สื่อนำเข้าและ
มีความชัดเจนในการนำไปสู่การปฏิบัติหรือไม่

3.1.1 ควรมีการประเมินให้
ครอบคลุมทุกมิติ ทั้ง
หลักสูตร ภาษา เวลาที่ใช้
เครื่องมือ และอุปกรณ์

3.1.2 ควรมีการนำหลักสูตร
ไปทดลองใช้กับกลุ่ม
เป้าหมายที่ต้องการ และ
ประเมินว่าผู้เรียนเข้าใจ
ในหลักสูตรมากน้อย
เพียงใด

3.1.3 ควรนำหลักสูตรให้
ผู้เชี่ยวชาญด้านภาษา
ตรวจสอบสำนวน ความหมาย
ของภาษาให้ถูกต้องเหมาะสม
ก่อนนำไปใช้

3.2 วิเคราะห์กระบวนการของการนำ
หลักสูตรระยะสั้นไปใช้

3.2.1 ควรมีการวิเคราะห์
กระบวนการการนำไปใช้
ว่าสอดคล้องกับแนวปฏิบัติ
ตามหลักสูตรหรือไม่ เพื่อ
นำมาปรับให้เหมาะสมต่อไป

3.2.2 ควรมีการปรึกษาหารือ
ผู้อำนวยการและผู้เชี่ยวชาญ
ในการวิเคราะห์หลักสูตร

3.2.3 ควรมีการวิเคราะห์
กระบวนการนำหลักสูตร
ระยะสั้นไปใช้เพื่อนำผล
ที่ได้ไปปรับปรุงหรือ
พิจารณากระบวนการ
ต่อไป

3.3 การแต่งตั้งคณะทำงานประเมินผล
การพัฒนาหลักสูตรระยะสั้นอย่างเป็นทางการล่าช้า
และไม่มีการกำหนดขอบข่ายหน้าที่รับผิดชอบ
ของผู้ประเมินผลอย่างชัดเจน

3.3.1 ควรมีการแต่งตั้งบุคลากร
งานวิจัยของสถานศึกษา
หรือบุคลากรในการทำงาน
หลักสูตรระยะสั้นที่มี
ความรู้ความสามารถ
ในการประเมินผลสำเร็จ
ในการพัฒนาหลักสูตร
ระยะสั้นได้อย่างรวดเร็ว

3.3.2 ควรมีการคัดเลือกคณะ
ทำงานประเมินผลการ
พัฒนาหลักสูตรระยะสั้น
ให้รวดเร็ว

3.3.3 ควรมีการกำหนดขอบข่าย
หน้าที่รับผิดชอบของ
ผู้ประเมินผลไว้อย่างชัดเจน

3.4 ไม่ให้ความสำคัญกับการประเมิน
เอกสารหลักสูตร ภาษาที่ใช้ว่ามีความสอดคล้อง
เหมาะสม สื่อให้เข้าใจและมีความชัดเจนในการ
นำไปสู่การปฏิบัติหรือไม่

3.4.1 ควรมีการพิจารณาคัดเลือก
ผู้ที่มีความตระหนักหรือ
มีบทบาทในการประเมิน
โดยตรงให้มีส่วนร่วมใน
การพิจารณาความเหมาะสม
การสื่อความหมายและ
ความชัดเจนในการนำ
ไปปฏิบัติ

3.4.2 ควรระบุความสำคัญใน
การประเมินเอกสารให้
ชัดเจน และสร้างแรงจูงใจ
ให้ผู้ปฏิบัติเห็นความสำคัญ

3.4.3 ควรให้ความสำคัญกับ
การประเมินเอกสาร
หลักสูตร ภาษาที่ใช้ว่า
มีความสอดคล้องเหมาะสม
สื่อให้เข้าใจและมีความ
ชัดเจนในการนำไปสู่
การปฏิบัติ

4 แนวทางพัฒนาการจัดการศึกษา
หลักสูตรระยะสั้นของสถานศึกษาสังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัดตาก ในด้านการ
ปรับปรุงหลักสูตรระยะสั้น สามารถสรุปได้ดังนี้

4.1 จัดทำหลักสูตรระยะสั้นฉบับที่ผ่าน
การปรับปรุงแล้วให้สมบูรณ์

4.1.1 ควรมีการแต่งตั้งคณะทำงาน
เพื่อจัดทำหลักสูตรระยะสั้น
และปรับปรุงหลักสูตรให้
สมบูรณ์

4.1.2 ควรมีการนำเสนอผล
การปรับปรุงและนำไปใช้
ปรับปรุงในหลักสูตรระยะสั้น

- 4.1.3 ควรมีการจัดตั้งคณะกรรมการ
ในการรวบรวมข้อมูลเข้ารูปเล่ม
และตรวจสอบหลักสูตรอย่าง
มีระบบ
- 4.2 นำผลการประเมินหลักสูตร
มาปรับปรุงหลักสูตรระยะสั้นให้มีคุณภาพมากขึ้น
- 4.2.1 ควรมีการแต่งตั้งคณะ
ทำงานเพื่อดำเนินการนำ
ผลการประเมินหลักสูตร
มาปรับปรุงหลักสูตรระยะสั้น
ให้มีคุณภาพมากขึ้น
- 4.2.2 ควรมีการรายงานความ
ก้าวหน้าของการปฏิบัติงาน
การประเมินหลักสูตรต่อ
ระดับผู้บริหาร
- 4.2.3 ควรมีการกำหนดเกณฑ์
การประเมินที่ชัดเจนและ
เป็นสากล
- 4.3 การแต่งตั้งคณะทำงานพัฒนา
หลักสูตรระยะสั้นอย่างเป็นทางการ มีความล่าช้า
และการกำหนดขอบข่ายหน้าที่รับผิดชอบของ
ผู้ประเมินผลไม่ชัดเจน
- 4.3.1 ควรมียึดปฏิทินการปฏิบัติ
งานเป็นแนวทางเพื่อ
หลีกเลี่ยงความล่าช้า
ในการปฏิบัติงานของ
คณะทำงาน
- 4.3.2 ควรมีการกำหนดหน้าที่
ความรับผิดชอบของคณะ
ทำงานพัฒนาหลักสูตร
ระยะสั้นให้ชัดเจน
- 4.3.3 ควรมีการลดขั้นตอนการ
ดำเนินงานที่ไม่สำคัญออก
- เพื่อลดระยะเวลาในการ
ปฏิบัติงานให้น้อยลง
- 4.4 กระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูล
การประเมินผลการพัฒนาหลักสูตรระยะสั้นไม่เป็น
ไปตามขั้นตอน
- 4.4.1 ควรมีการคัดเลือกบุคลากร
ในการประเมินที่มีคุณภาพ
- 4.4.2 ควรมีการรายงานความ
ก้าวหน้าในกระบวนการ
เก็บรวบรวมข้อมูลการ
ประเมินผลการพัฒนา
หลักสูตรระยะสั้นให้กับ
ผู้บริหาร
- 4.4.3 ควรกำหนดระยะเวลา
ให้ชัดเจนในการเก็บ
รวบรวมข้อมูลการประเมิน
ผลการพัฒนาหลักสูตร
- 4.5 การจัดทำสรุปผลการประเมิน
การใช้หลักสูตรระยะสั้นทั้งระบบขาดความชัดเจน
- 4.5.1 ควรมีการจัดทำสรุปผล
การประเมินการใช้
หลักสูตรระยะสั้นให้
ชัดเจนเป็นขั้นตอน
- 4.5.2 ควรมีการจัดทำรูปเล่ม สรุป
ผลการประเมินให้เป็น
มาตรฐานตามแบบสากล
และมีแบบฟอร์มที่ชัดเจน
- 4.5.3 ควรมีการแต่งตั้งคณะ
กรรมการในการจัดทำ
สรุปผลการประเมินการ
ใช้หลักสูตรระยะสั้น

อภิปรายผล

จากการศึกษาแนวทางพัฒนาการจัดการศึกษาหลักสูตรระยะสั้นของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัดตาก มีประเด็นสำคัญที่น่าสนใจและนำมาอภิปรายผลดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพการจัดการศึกษาหลักสูตรระยะสั้นของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัดตาก โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารและครูของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัดตาก ได้รับการอบรมเกี่ยวกับการจัดการศึกษาหลักสูตรระยะสั้น การจัดทำสาระหลักสูตรสถานศึกษา การจัดทำสาระการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล

1.1 ด้านการวางแผนการจัดการศึกษาหลักสูตรระยะสั้น พบว่า สภาพการจัดการศึกษาการศึกษาหลักสูตรระยะสั้นของสถานศึกษาในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับวัฒนาพร ระเบียบทฤษฏี (2545, หน้า 321-323) กล่าวไว้ว่า สถานศึกษาจำเป็นต้องมีการวางแผน กำหนดกิจกรรม การนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้ และมีการตรวจสอบความเหมาะสมของการจัดการทั้งในเรื่องของการบริหารงานวิชาการและการบริหารทั่วไป เพื่อให้สามารถนำหลักสูตรของสถานศึกษาไปสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 ด้านการวางแผนการจัดการศึกษาหลักสูตรระยะสั้น พบว่า สภาพการจัดการศึกษาการศึกษาหลักสูตรระยะสั้นของสถานศึกษา ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ วิธีการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยใช้วิธีที่หลากหลายเน้นการเรียนการสอนแบบบูรณาการ และการเรียน

การสอนตามสภาพจริง ซึ่งสอดคล้องกับวรารภรณ์ บางเลี้ยง (2535, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องสภาพและปัญหาการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นของหน่วยงานในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาแห่งชาติ ผลการวิจัยพบว่า หน่วยงานในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาแห่งชาติ ในด้านศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลหลักสูตรเนื้อหาที่ตรงกัน ด้านการดำเนินการศึกษาและทำความเข้าใจหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นมีการดำเนินงานที่สอดคล้องจากหน่วยงานต้นสังกัด จนถึงโรงเรียนมีการปรับหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นในด้านการบริหารการใช้หลักสูตร

1.3 ด้านการประเมินผลการใช้หลักสูตรระยะสั้น พบว่า สภาพการจัดการศึกษาหลักสูตรระยะสั้นของสถานศึกษาในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ประเมินสัมฤทธิ์ผลในการเรียนของนักเรียนหลังจากได้ศึกษาหลักสูตรระยะสั้นทั้งสัมฤทธิ์ผลทางวิชาการ ได้แก่ ความรู้ ความสามารถในการวิชาการ ที่เรียน และสัมฤทธิ์ผลที่ไม่ใช่ทางวิชาการ ได้แก่ บุคลิกภาพ ความรับผิดชอบ ความสามัคคี ความซื่อสัตย์ ซึ่งสอดคล้องกับ ประเสริฐ ธรรมโวหาร (2539, หน้า 37) กล่าวว่า “การเปลี่ยนแปลงหลักสูตร” และ “การปรับปรุงหลักสูตร” คือ การเปลี่ยนแปลงเป็นการเปลี่ยนแปลงทั้งระบบ หรือเปลี่ยนทั้งหมด ตั้งแต่จุดหมาย วิธีการ และหลักสูตรนี้จะกระทบกระเทือนทางด้านการเปลี่ยนหลักสูตรเพียงบางส่วน โดยไม่เปลี่ยนแปลงแนวความคิดพื้นฐาน หรือแบบของหลักสูตรเดิมเลย

1.4 ด้านการปรับปรุงหลักสูตรระยะสั้น พบว่า สภาพการจัดการศึกษาหลักสูตรระยะสั้น

ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัดตาก ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ จัดทำสรุปผลการประเมินการใช้หลักสูตรระยะสั้นทั้งระบบ ซึ่งสอดคล้องกับ วิชัย วงษ์ใหญ่ (2545, หน้า 65) ให้ความหมายของ ประเมินหลักสูตรไว้ว่า การประเมินหลักสูตรเป็นการพิจารณาเกี่ยวกับคุณค่าของหลักสูตรโดยใช้ผลจากการวัดในแง่มุมต่าง ๆ ของสิ่งที่ประเมินเพื่อนำมาพิจารณาร่วมกัน และสรุปว่าจะให้คุณค่าของหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นมานั้นว่าเป็นอย่างไร มีคุณภาพดีหรือไม่ เพียงใด หรือได้ผลตรงตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดหรือไม่ มีส่วนใดที่จะต้องปรับปรุงแก้ไข

2. ผลการศึกษาปัญหาการจัดการศึกษา หลักสูตรระยะสั้นของสถานศึกษา สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัดตาก ในรายด้าน พบว่า

2.1 ด้านการวางแผนการจัดการศึกษา หลักสูตรระยะสั้น พบว่า ปัญหาการจัดการศึกษา หลักสูตรระยะสั้นของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัดตาก ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของสุภาวดี ภิรมย์รัตน์ (2540, หน้า 112 –117) ได้วิจัยเรื่อง สภาพและปัญหาการบริหารหลักสูตร ประกาศนียบัตรครูเทคนิคชั้นสูง (ปทส.) พบว่า สถานศึกษามีปัญหาด้านการวางแผน อยู่ในระดับปานกลาง ปัญหาที่พบได้แก่ ขาดการนำปัญหาการใช้หลักสูตรมาใช้ในการวางแผน และขาดการวิเคราะห์หลักการ จุดหมายและโครงสร้างของหลักสูตรเพื่อนำมาใช้ในการเรียนการสอน

2.2 ด้านการดำเนินงานจัดการศึกษาหลักสูตรระยะสั้น พบว่า ปัญหาการจัดการศึกษา หลักสูตร

ระยะสั้นของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัดตาก ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาในรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรและการใช้หลักสูตรให้กับครูผู้สอน ก่อนนำหลักสูตรระยะสั้นไปใช้ไม่ชัดเจน ซึ่งการที่จะนำหลักสูตรไปใช้ให้มีประสิทธิภาพนั้น บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตรจำเป็นต้องรู้บทบาทหน้าที่ของตนเองให้ชัดเจน ดังที่สมิตร คุณากร (2533, หน้า 35) กล่าวว่า หลักสูตรจะเป็นไปตามเจตนารมณ์ที่ตั้งไว้หรือไม่ ขึ้นอยู่กับการใช้หลักสูตร ซึ่งเป็นกระบวนการที่จะทำให้หลักสูตรกลายเป็นการปฏิบัติ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหารโรงเรียน จะต้องมีความรู้ ความเข้าใจ ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เป็นอย่างดี เพื่อสามารถให้คำแนะนำ และควบคุมครูให้ดำเนินการเรียนการสอนตามหลักสูตรได้อย่างถูกต้อง เพราะหัวใจของการนำหลักสูตรไปใช้ คือ การสอนและบุคคลที่สำคัญที่สุดคือ ครู

2.3 ด้านการประเมินผลใช้หลักสูตรระยะสั้น พบว่า ปัญหาการจัดการศึกษา หลักสูตรระยะสั้นของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัดตาก ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาในรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ไม่ให้ความสำคัญกับการประเมินเอกสารหลักสูตร ภาษาที่ใช้ว่ามีความสอดคล้องเหมาะสม สื่อให้เข้าใจและมีความชัดเจนในการนำไปสู่การปฏิบัติหรือไม่ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุภาวดี ภิรมย์รัตน์ (2540, หน้า 112 –117) ได้วิจัยเรื่อง สภาพและปัญหาการบริหารหลักสูตรประกาศนียบัตรครูเทคนิคชั้นสูง (ปทส.) พบว่า ปัญหาเกี่ยวกับการนิเทศติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตร สถานศึกษามีปัญหาด้านการนิเทศติดตามและประเมินผลการใช้

หลักสูตร ปัญหาที่พบได้แก่ ขาดการนิเทศติดตามและ ประเมินผลการใช้หลักสูตรอย่างสม่ำเสมอ ความร่วมมือ ช่วยเหลือ แนะนำ จากศึกษานิเทศก์หรือนักวิชาการ ไม่เพียงพอ และผู้บริหารไม่มีเวลานิเทศติดตามและ ประเมินผลการใช้หลักสูตรซึ่งปัญหาดังกล่าวจัดอยู่ใน ระดับปานกลาง

2.4 ด้านการปรับปรุงหลักสูตรระยะสั้น พบว่า ปัญหาการจัดการศึกษาหลักสูตร ระยะสั้นของสถาน ศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดตาก ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาในรายข้อ พบว่า ทุกข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ใน ระดับปานกลาง โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การแต่งตั้ง คณะทำงานพัฒนาหลักสูตรระยะสั้นอย่างเป็นทางการ มีความล่าช้า และการกำหนดขอบข่ายหน้าที่รับผิดชอบ ของผู้ประเมินผลไม่ชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับสุรสาสินี แม้นญาติ (2550, หน้า 77) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง สภาพและ ปัญหาการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาของ โรงเรียนเทศบาล ในจังหวัดขอนแก่น พบว่า ด้านการ ปรับปรุงและพัฒนากระบวนการบริหารจัดการหลักสูตร สถานศึกษา โดยภาพรวม พบว่า มีปัญหาการปฏิบัติอยู่ใน ระดับปานกลาง ข้อที่มีปัญหาการปฏิบัติสูงกว่าข้ออื่นๆ อันดับแรก คือ การนำข้อมูลและปัญหาการพัฒนาคุณภาพ การศึกษามาปรับปรุงและพัฒนากระบวนการบริหารจัดการ หลักสูตรสถานศึกษา รองมา คือ การปรับปรุงและพัฒนา แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพื่อการพัฒนาในปีต่อไป ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าโรงเรียนมีการแต่งตั้งคณะทำงาน มีความล่าช้า และไม่มีกำหนดขอบข่ายหน้าที่รับผิดชอบ ของผู้ประเมินผลให้ชัดเจนและเกิดจากระบบของการเก็บ รวบรวมข้อมูลไว้ใช้ในการปรับปรุงแก้ไขและพัฒนา กระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะ

ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการแก้ไขปัญหา ในเรื่องของคณะทำงานพัฒนาหลักสูตรระยะสั้น บางคนยังไม่มี ความชำนาญและความสามารถในการจัดทำหลักสูตรระยะสั้น และการแต่งตั้งคณะ ทำงานต้องให้ทันต่อเหตุการณ์ เรื่องของงบประมาณ และสิ่งอำนวยความสะดวกในการดำเนินงานตาม แผนการจัดการศึกษาหลักสูตรระยะสั้นให้เพียงพอ ต่อความต้องการ และสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับ หลักสูตรและการใช้หลักสูตรให้กับครูผู้สอนก่อน นำหลักสูตรระยะสั้นไปใช้ ควรมีการแก้ไขปัญหา ของการล่าช้าในการแต่งตั้งคณะทำงานประเมินผล การพัฒนาหลักสูตรระยะสั้น และควรมีการกำหนด ขอบข่ายหน้าที่รับผิดชอบของผู้ประเมินผลอย่าง ชัดเจน และควรให้ความสำคัญกับการประเมิน เอกสารหลักสูตร ภาษาที่ใช้ควรมีความสอดคล้อง เหมาะสม สื่อให้เข้าใจและมีความชัดเจนในการนำ ไปสู่การปฏิบัติ และควรมีการกำหนดกระบวนการ เก็บรวบรวมข้อมูลการประเมินผลการพัฒนาหลักสูตร ระยะสั้นให้เป็นระบบมากยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

- การศึกษาแห่งชาติ, สำนักงานคณะกรรมการ. (2544). **แนวทางการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เพื่อพร้อมรับการประเมินภายนอก**. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี.
- ประเสริฐ ธรรมโวหาร. (2539). **หลักสูตรและแบบเรียน มัธยมศึกษา**. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยครูจันทระเกษม.
- วราภรณ์ บางเลี้ยง. (2535). **สภาพและปัญหาการพัฒนา หลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น ของหน่วยงาน ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การประถมศึกษาแห่งชาติ**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร มหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วัฒนาพร ระงับทุกข์. (2545). การสอนโดยยึดผู้เรียน
เป็นศูนย์กลาง. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: วัฒนา
พานิชย์สำราญราษฎร์.

วิชัย วงษ์ใหญ่. (2545). การพัฒนาหลักสูตรและ
การสอนมิติใหม่. กรุงเทพฯ: ชเรศวรการพิมพ์.

สุทธาสินี แม่นญาติ. (2550). สภาพและปัญหาการบริหาร
จัดการหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียน
เทศบาล ในจังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์
ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.

สุภาวดี ภิมมย์รัตน์. (2540). การศึกษาสภาพและ
ปัญหาการบริหารหลักสูตรประกาศนียบัตร
ครูเทคนิคชั้นสูง. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหา
บัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุมิตร คุณานุกร. (2533). หลักสูตรและการสอน.
กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชวนพิมพ์.

อาชีวศึกษา, กรม. (2541). การพัฒนาการบริหารสถาบัน
การศึกษา. กรุงเทพฯ: กรมอาชีวศึกษา